

Kibir

Kalbin hastalıklarından biri de kibirdir. **Kibir**; hak ve hakikati kabul etmeyip, kendisini yüksek görmek, başkalarının fevkinde sanmaktır.

Kibrin sebebi, cehalettir ve muhakeme noksanlığıdır. Hâlık-ı Azim'in kudret ve azametini düşünen ve bilen bir insan, katiyen kibir ve gurur hastalığına düşmez.

Kibir ve gurur sahibi, güzel ahlâk ve seciyelerden mahrum olduğu için, hiç kimse tarafından sevilmez.

Kibriya ve azamet, ancak kudreti sonsuz, hadsiz kemal ve cemal sahibi olan Zat-ı Akdes-i İlahiyeye mahsustur. Cenab-ı Hak bir hadis-i kutside "*kibriya ve azamet hususunda kendisiyle çekişecek kimseyi cehenneme atacağını*"¹²⁸ haber vermiştir. Bu âlî sıfatlar aciz, kusurlu ve muhtaç insanlara yakışmaz.

Bir arif-i billah'ın dediği gibi;

*"Kibriya ve azamet Hakka yarar,
Kul olanda bu sıfatlar ne arar?"*

Şeytan gururlandığı için Allah'ın huzurundan kovulmuştur. Şeytana aldanan Firavun ve Ebu Cehil gibi münkirlerin çoğu kibirlerinden dolayı küfre düşmüşlerdir.

Bir hadis-i şerifte,

"Zalimler ve büyülenenler, insan şeklinde karınca olarak haşredilecekler, ayaklar altında ezilerek cehenneme gireceklerdir."¹²⁹

diye buyrulmuştur. Kibir inkârda çok önemli rol oynadığından Cenab-ı Hak insanları kibirden korumak için Kur'an'da sık sık uyarmaktadır:

"Hem kibirli kibirli yürüme! Zira ne yeri yarabilirsin, ne de boyca dağlara erişebilirsin..."¹³⁰

"Kibirli davranarak insanlardan yüzünü dönme, çalımı çalımı"

---

yürüme! Çünkü Allah kibirle kasılan, kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez.”¹³¹

Kibir iki kısımdır. **Birincisi**, Firavun ve Ebu Cehil gibi Allah’a ve Peygamber’e karşı kibirlenip küfre düşmektir. Hazret-i Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur:

“Kalbinde zerre kadar iman bulunan cehenneme girmez. Kalbinde zerre kadar kibir bulunan bir kimse de cennete giremez.”¹³²

Bu hadisteki kibir Allah’a ve peygamberlere karşı yapılan kibirdir.

İkincisi de insanlardan kendisini büyük görüp, onlarla alay ve istihza etmektir. İnsanlarla alay etmek ve kibirlenmek insanı dinden çıkarmaz; fakat günahkâr eder. Kibirlenmek, insana karşı da olsa gûnahtır, haramdır. Servetiyle, makam ve mevkisiyle veya ilmiyle kibirlenenlere Allah merhamet nazarıyla bakmaz.

Kibrin kalpten sökölüp atılmasının yegane çaresi; ilim ve ameldir. Aczini, kusurunu, fakrını ve zaafını idrak eden, kibirden dolayı helak olacağını, büyüklük ve azametini Allah’a ait olduğunu bilen ve ubudiyet vazifesini yerine getiren bir insan bu hastalıktan kurtulur. Kibir ve gurur yerine tevazu göstermek insanı daha fazla yüceltir, itibar sahibi eder.

Bediüzzaman Hazretleri kibrin ve tevazunun kaynaklarını şu ifadeleriyle gayet güzel bir şekilde ortaya koymuştur:

“Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbür ile tetavül edecek; eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu’ ile tekavvüs edecek ve eğilecek, tâ o seviyede görsün ve görünsün. İnsanda büyüklüğün mikyası; küçüklüktür, yani tevazudur. Küçüklüğün mizanı; büyüklüktür, yani tekebbürdür.”¹³³

Peygamber Efendimiz (asm) bir hadis-i şerifinde şu beş şeye hayret ettiğini bildirmiştir:

“Hayret bütün hayret onadır ki, Allah’ın yaratmalarını görüp

---

dururken, Allah'a ortak koşar. İlk yaratılışı görür de ikinci yaratılışı inkâr eder. Her gün her gece ölüp dirilip dururken; öldükten sonra dirilmeyi inkâr eder. Cennete ve naim-i cennete iman eder de yine dar'ü-l ğurur (aldanma dünyası) için çalışır. Evvelinin bulanık bir nutfe, ahirinin mülevves bir ciyfe olduğunu bilir de yine tekebbür ve tefahur eder.”

Dipnotlar:

128 Ebu Davud, Libas, 25; İbn-i Mace, Zühd, 16.

129 Tirmizi, Kıyame, 47; Ahmed b. Hanbel, II. 179.

130 İsrâ Sûresi, ayet, 37.

131 Lokman Sûresi, ayet, 18.

132 Müslim, İman, 147, 148, 149; Tirmizi, Birr, 610; Ebu Davut, Libas, 26; İbn-i Mâce, Mukaddime, 9; Zühd, 16.

133 Mektubat.